

1 Melyek az intézkedések különböző típusai?

A polgári jogi követelések végrehajtásáról és biztosításáról szóló törvény (Zakon o izvršbi a zavarovanju, ZIZ) által szabályozott ideiglenes és biztosítási intézkedések az előzetes és az ideiglenes végzések.

A követelések végrehajtásáról és biztosításáról szóló törvény a követelések biztosítása érdekében elrendelt (hosszú távú) biztosítási intézkedésként lehetővé teszi, hogy a követeléseket ingatlanokra, ingóságokra, és részesedésre vonatkozó zálogjog alapításával biztosítsák. A jogosult a végrehajtással azonos indokok – azaz végrehajtási jogcím – alapján kérelmezheti a követeléseinek biztosítását szolgáló intézkedést; ezt meg kell különböztetni az előzetes és az ideiglenes végzéstől, melyek átmeneti jellegű intézkedések, és az alábbiakban meghatározott feltételek alapján kérelmezhetők.

2 Milyen feltételekkel hozhatók ilyen intézkedések?

Előzetes végzés: A bíróság előzetes végzést egy még nem végrehajtható pénzkövetelés tárgyában valamely nemzeti bíróság vagy más szerv által kibocsátott határozat alapján hoz, amennyiben a jogosult valószínűsíteni tudja annak kockázatát, hogy enélkül a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válna.

Az **ideiglenes végzések** a követelések biztosítására szolgáló, határozott idejű intézkedések, amelyek célja vagy a fennálló helyzet fenntartása, vagy egy új, ideiglenes helyzet megteremtése a jogosult követeléseinek későbbi időpontban történő eredményes végrehajtása céljából (védelmi jellegű végzések), illetve a súlyos és káros következmények, valamint az erőszak veszélyének elhárítása érdekében (szabályozó jellegű végzések).

A követelések végrehajtásáról és biztosításáról szóló törvény értelmében az **ideiglenes végzések pénzbeli és egyéb követelések biztosítására** irányulhatnak.

A bíróság akkor hoz **pénzkövetelés biztosítására irányuló ideiglenes végzést**, ha a jogosult valószínűsíteni tudja, hogy a kötelezettel szemben olyan követelés áll fenn vagy fog felmerülni, amely esetében a jogosultnak valószínűsíteni kell annak kockázatát, hogy a vagyontárgy kötelezett általi elidegenítése, elrejtése vagy más módon történő felhasználása miatt a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válik.

A jogosult nem köteles a kockázat fennállását bizonyítani, ha valószínűsíti, hogy a kötelezett a javasolt intézkedés következtében csak jelentéktelen kárt szenvedne el. A kockázatot bizonyítottan kell tekinteni, ha a követelést külföldön hajtják végre, kivéve az Európai Unió tagállamait.

A bíróság akkor hoz **nem pénzbeli követelés biztosítására irányuló ideiglenes végzést**, ha a jogosult valószínűsíteni tudja, hogy a kötelezettel szemben követelés áll fenn vagy fog felmerülni.

A jogosultnak az alábbi előfeltételek valamelyikének fennállását is bizonyítania kell:

annak kockázata, hogy a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válik;

az intézkedésre kényszer alkalmazásának elkerülése vagy helyrehozhatatlan kár elhárítása érdekében van szükség;

ha az eljárás során bebizonyosodik, hogy az ideiglenes intézkedés megalapozatlan volt, ez a kötelezett számára legfeljebb annyi hátrányos következménnyel jár, mint a jogosult számára.

2.1 Az eljárás

Előzetes végzés: Az a bíróság, amely azon vagyontárgyra vonatkozó végrehajtás tekintetében eljárna, amelynek a biztosítását kérelmezték, illetékességgel rendelkezik arra, hogy a követelés biztosítására irányuló kérelemről előzetes végzés kibocsátása, illetve magának a követelésnek a biztosítása útján határozzon.

Az előzetes végzés kibocsátására irányuló kérelem benyújtását és az előzetes végzés kibocsátására vonatkozó feltételek vizsgálatát követően a bíróság olyan határozatot ad ki, amely többek között tartalmazza a biztosított követelés összegét, a kamatokat és költségeket, az elrendelt biztosítékokat és a bíróság által engedélyezett időtartamot. Az előzetes végzés a végrehajtás feltételeinek bekövetkezésétől számított legfeljebb 15 napig lehet hatályos.

Ha a bíróság által az előzetes végzéssel engedélyezett időszak még az előtt lejár, hogy az előzetes végzés kibocsátásának alapjául szolgáló döntés végrehajthatóvá válna, a bíróság a jogosult indítványára a végzésben megszabott határidőt meghosszabbítja, feltéve, hogy az annak kibocsátásakor fennállt körülmények nem változtak.

Ideiglenes végzés: Polgári vagy más bírósági eljárás indítása esetén az a bíróság hozza meg a határozatot, amelynek az eljárást le kell folytatni. Egy követelésnek a bírósági eljárás megindítását megelőzően ideiglenes végzéssel történő biztosítására irányuló kérelmek esetén, amelyekkel kapcsolatban a bíróság külön eljárási szabályok szerint hoz határozatot házassági ügyekben és szülői felügyelettel kapcsolatos ügyekben, valamint a követelés biztosítására vonatkozóan az a járásbíróóság illetékes, amely az ilyen eljárások tekintetében illetékességgel rendelkezik. Egy követelésnek a családon belüli erőszakra szóló törvényen alapuló bírósági eljárás megindítását megelőzően ideiglenes végzéssel történő biztosítására irányuló kérelmek esetén, valamint a követelés biztosítására vonatkozóan az a járásbíróóság illetékes, amely az ilyen eljárások esetében illetékességgel rendelkezik. Ha nem indítanak polgári vagy más bírósági eljárást, a követelés ideiglenes végzés útján történő biztosítására irányuló beadványról és a követelés biztosításáról az a területileg illetékes bíróság dönthet, amely végrehajtási kérelem alapján is eljárhatna.

Következésképp a bíróságoknak az ideiglenes végzés kibocsátására vonatkozó illetékességét ezekben az esetekben a követelés biztosításának tárgya szerint kell megállapítani. Ha a követelés tárgya ingóság, a területileg illetékes bíróság a vagyontárgy helye vagy a kötelezett állandó vagy ideiglenes lakóhelye szerinti, végrehajtást foganatosító bíróság. Ha a biztosítási intézkedés tárgya pénzkövetelés, számlán megjelenő értékpapír vagy a kötelezett egyéb tulajdonjoga, a területileg illetékes bíróság általában az a bíróság, amely a kötelezett állandó lakóhelye vagy székhelye szerinti illetékes. Ha a biztosítási intézkedés tárgya valamely partner üzletrésze, a társaság létesítő okiratban megjelölt székhelye szerinti bíróság az illetékes. Ha a biztosítási intézkedés tárgya ingatlan, az ingatlan helye szerinti bíróság illetékes.

2.2 A főbb feltételek

A bíróság **előzetes végzést** egy még nem végrehajtható pénzkövetelés tárgyában valamely nemzeti bíróság vagy más szerv által kibocsátott határozat alapján hoz, amennyiben a jogosult valószínűsíteni tudja annak kockázatát, hogy enélkül a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válna. Ezt a kockázatot bizonyítottan kell tekinteni, ha a követelés előzetes végzés útján történő biztosítására vonatkozó kérelem az alábbiak valamelyikén alapszik:

büntetőeljárásban hozott, a sértett fél tulajdonjogi követelésének helyt adó határozat, amennyiben a határozat ellen a büntetőeljárás megismétlésére irányuló kérelmet nyújtottak be;

olyan határozat, amely alapján a végrehajtásnak külföldön kellene megvalósulnia, kivéve az Európai Unió tagállamait; elismerésről szóló határozat, amely ellen fellebbezést nyújtottak be (ebben az esetben a bíróság a kötelezett kérésére feltételhez kötheti a követelés előzetes végzés útján történő biztosítását, amelynek értelmében a jogosult biztosítékot helyez el a kötelezettnél az előzetes végzés következtében felmerülő károk fedezésére);

bíróság vagy közigazgatási szerv előtt kötött egyezség, amelyet a törvénynek megfelelően megtámadtak (ebben az esetben a bíróság a kötelezett kérésére feltételhez kötheti a követelés előzetes végzés útján történő biztosítását, amelynek értelmében a jogosult biztosítékot helyez el a kötelezettnél az előzetes végzés következtében felmerülő károk fedezésére);

a még nem esedékes pénzkövetelés végrehajtási jogcímeiként szolgáló közjegyzői okirat.

Valamely követelés előzetes végzés útján történő biztosítását a következő esetekben engedélyezi a bíróság: törvényben előírt, még nem esedékes tartásdíj, a tartásdíjat fizető személy halála miatt elmaradt tartásdíj után fizetett kártérítés, valamint a tevékenység vagy a munkaképesség csökkenése vagy elvesztése által okozott, egy éven belül esedékessé váló kártérítés.

Ezekben az esetekben a kockázatot bizonyítottan tekintik, ha az esedékessé vált összeg megfizetését már követelték a kötelezettől, vagy ha erre irányuló végrehajtást kezdeményeztek.

A bíróság **pénzkövetelés biztosítására irányuló ideiglenes végzést** a következő feltételekkel hoz: ha a jogosult valószínűsíteni tudja, hogy a kötelezettel szemben olyan követelés áll fenn vagy fog felmerülni, amely esetében a jogosultnak valószínűsítienie kell annak kockázatát, hogy a vagyontárgy kötelezett általi elidegenítése, elrejtése vagy más módon történő felhasználása miatt a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válik (szubjektív kockázat).

A bíróság az alábbi feltételekkel hoz **nem pénzbeli követelés biztosítására irányuló ideiglenes intézkedést**: ha a jogosult valószínűsíteni tudja, hogy a kötelezettel szemben követelés áll fenn vagy fog felmerülni, és a jogosult valószínűsíteni tudja az alábbi előfeltételek valamelyikének teljesülését: annak kockázata, hogy a követelés végrehajtása lehetetlenné vagy lényegesen nehezebbé válik (objektív kockázat), hogy az intézkedésre kényszer alkalmazásának elkerülése vagy helyrehozhatatlan kár elhárítása érdekében van szükség, és hogy ha az eljárás során bebizonyosodik, hogy az ideiglenes intézkedés megalapozatlan volt, ez a kötelezett számára legfeljebb annyi káros következménnyel jár, mint a jogosult számára.

Mindkét esetre (a pénzbeli és a nem pénzbeli követelés biztosítására irányuló ideiglenes végzésekre is) irányadó, hogy a jogosult nem köteles a kockázat meglétét bizonyítani, ha valószínűsíti, hogy a kötelezett a javasolt intézkedés következtében csak jelentéktelen kárt szenved el. A kockázatot mindkét esetben akkor kell bizonyítottan tekinteni, ha a követelést az Európai Unió tagállamain kívül hajtják végre.

3 Az ilyen intézkedések tárgya és jellege

3.1 Milyen típusú vagyontárgyakat érinthetnek az ilyen intézkedések?

A kötelezett bármely vagyontárgya képezheti előzetes vagy ideiglenes végzés tárgyát, például bankszámlán tartott készpénz, ingó vagyontárgyak, nyilvántartásba vett járművek, ingatlan és egyéb tulajdonjogok, kivéve, ha azok a törvény értelmében végrehajtás alól mentes vagyontárgyaknak minősülnek, vagy ha a vagyontárgyakkal kapcsolatos végrehajtási jogot a törvény korlátozza (például forgalomképtelen vagyontárgyak, ásványkincsek, a kötelezett által közszolgáltatás biztosításához használt tárgyak stb.).

3.2 Milyen hatásokkal járnak az ilyen intézkedések?

Előzetes végzések: A bíróság a következő előzetes végzéseket hozhatja meg: ingóság zárlata és a zárlat nyilvántartásba vétele (ha létezik ilyen nyilvántartás); pénzösszeg vagy tárgy zárlata; egyéb vagyoni jogok korlátozása; egyéb tulajdonhoz fűződő jogok vagy anyagi jogok zárlata; pénzösszeg zárlata az adós pénzforgalmi intézménynél vezetett számláján; zálogjog cégjegyzékbe történő bejegyzése valamely partner üzletrésztársa vonatkozóan, vagy a számlán megjelenő értékpapírok központi jegyzékébe történő bejegyzése valamely számlán megjelenő értékpapírra vonatkozóan; zálogjog ideiglenes bejegyzése a kötelezett ingatlanára vagy az ingatlanon fennálló, bejegyzett jogra vonatkozóan.

A bíróság engedélyezheti a zárolt ingóságok értékesítését, ha fennáll a megsemmisülés vagy a jelentős árcsökkenés veszélye; ez esetben a zárolt vagyontárgyakat a követelések végrehajtásáról és biztosításáról szóló törvény ingóvégrehajtásra vonatkozó rendelkezései szerint kell értékesíteni.

Ha a bíróság előzetes végzéssel letiltja a követelést, a jogosult vagy a kötelezett kérésére engedélyezheti, hogy a tiltott követelést a jogosult részére visszafizetés céljából átutalják, amennyiben fennáll a veszély, hogy a késedelem a követelés behajtásának megghiúsulásához vagy harmadik féllel szembeni vizsgálatkereseti jog elenyészéséhez vezetne.

A vagyontárgyak értékesítéséből befolyt, vagy a követelés behajtásával megszerzett összeget a bíróság őrzi meg addig, amíg az előzetes végzés le nem jár vagy amíg a jogosult végrehajtást nem kér, de legfeljebb a követelés végrehajthatóvá válásától számított 30 napig.

Ideiglenes végzés: A *pénzkövetelések biztosítására irányuló ideiglenes végzés* bármely olyan intézkedés lehet, amellyel elérhető a követelés biztosításának célja; ezek a végzések az elérni kívánt cél tekintetében pusztán védelmi jellegűek lehetnek. A törvény példálózó jelleggel a következő, pénzkövetelések biztosítására irányuló ideiglenes végzéseket sorolja fel: a kötelezett ingóságaival való szabad rendelkezés tilalma és e vagyontárgyak biztonságos megőrzésének elrendelése; a kötelezett ingatlanra vagy a kötelezett javára bejegyzett, ingatlanhoz kapcsolódó dologi jog átruházásának vagy elzálogosításának tilalma, és e tilalomnak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése; a kötelezett adósa számára annak megtiltása, hogy követelést a kötelezett részére megfizessen vagy vagyontárgyakat a kötelezett részére átadjon; a kötelezett számára annak megtiltása, hogy az általa kapott vagyontárgyakkal és az általa behajtott követelésekkel szabadon rendelkezzen; a fizetési műveleteket lebonyolító szervezet számára annak előírása, hogy az előzetes végzés tárgyát képező pénzösszeg vonatkozásában tagadja meg a kötelezett számlájáról a kötelezett részére vagy a kötelezett utasítása alapján más személy részére teljesítendő kifizetést.

A *nem pénzbeli követelések biztosítására irányuló ideiglenes végzés* szintén bármely olyan intézkedés lehet, amellyel elérhető a követelés biztosításának célja; ezek a végzések az elérni kívánt cél tekintetében védelmi vagy szabályozó jellegűek lehetnek. A törvény példálózó jelleggel a következő, nem pénzbeli követelés biztosítására irányuló ideiglenes végzéseket sorolja fel: a követelés tárgyát képező ingóságok átruházásának vagy elzálogosításának tilalma és e vagyontárgyak biztonságos megőrzésének elrendelése; a követelés tárgyát képező ingatlan átruházásának vagy elzálogosításának tilalma a kötelezettel szemben, és e tilalomnak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése; tilalom, melynek értelmében a kötelezett nem tehet semmi olyat, amivel kárt okozhat a jogosultnak, illetve nem változtathatja meg a követelés tárgyát képező vagyontárgyat (e tilalom megszegése esetére pénzbírság is kilátásba helyezhető); tilalom, melynek értelmében a kötelezett adósa nem adhatja át a kötelezett részére a követelés tárgyát képező vagyontárgyat; kártérítés fizetése a munkavállaló részére – a munkaviszonya megszüntetésére vonatkozó döntés jogszerűségével kapcsolatos vita ideje alatt – elmaradt munkabére miatt, amennyiben e kártérítés a munkavállaló és az általa eltartott személyek megélhetéséhez szükséges.

Ha az ideiglenes végzés kibocsátására vonatkozó határozatot polgári vagy egyéb eljárásban hozzák meg, annak joghatása a végrehajtási határozatával egyezik meg; ez lehetővé teszi, hogy a beavatkozás csak a kötelezett érdekkörét érintse, harmadik félét ne. Az ideiglenes végzés kibocsátása tehát nem keletkeztet a biztosítandó vagyontárgyon fennálló zálogjogot.

Ha tehát az ideiglenes végzés például azt tiltja meg a kötelezett részére, hogy a biztosítandó vagyontárggyal szabadon rendelkezzen, ez nem akadályoz meg más személyt abban, hogy e vagyontárgy vonatkozásában jogi úton (pl. végrehajtási eljárás útján) fellépjen. Amennyiben a kötelezett az ilyen jellegű ideiglenes végzést figyelmen kívül hagyja, annak egyetlen következménye az, hogy a jogosult a költelmi jog szabályaival összhangban jogosulttá válik a neki

kárt okozó jogi aktusok megtámadására. Ha valaki olyan vagyontárgyat szerez meg, amellyel a kötelezett nem rendelkezhetett volna szabadon, jóhiszemű szerzés esetén védelmet élvez (nem tudta és nem is tudhatta, hogy e cselekménnyel kárt okoztak a jogosultnak). Ha a vagyontárgyat megszerző személy nem jóhiszeműen járt el, a jogi aktus joghatása kizárólag a jogosult tekintetében szűnik meg, amennyiben ez a jogosult követelésének visszafizetéséhez szükséges.

Amennyiben a kötelezett megsérti az ideiglenes végzést, büntetőjogilag is felelős mások jogainak megsértéséért. A végrehajtást foganatosító bíróság bíróságot is kiszabhat azzal a kötelezettel szemben, aki megsérti az ideiglenes végzést, miközben a kötelezettnek jogában áll kártérítést követelni a jogosulttól az olyan ideiglenes végzés által neki okozott kárért, amely nem volt megalapozott vagy jogszerű.

Az ideiglenes végzés a kötelezett adósa (például bank) részére is megtilthatja a kifizetéseket; ebben az esetben a tilalom attól a pillanattól kezdve hatályos, amikor azt a kötelezett adósa részére kézbesítették. A tilalom kézhezvételekor a kötelezett adósa joghatályosan már nem teljesítheti a kötelezett felé fennálló kötelezettségeit, és a jogosulttal szemben kártérítési felelőssége is felmerülhet. Az ideiglenes végzés kibocsátására vonatkozó eljárások során a bank csak a bíróság kérésére adhat ki a folyószámla létezésére és a számlák számára, vagy a kötelezettnek a számlán nyilvántartott egyéb követeléseire vonatkozó információkat; ugyanakkor a jogi személyek folyószámlaszámára, valamint az ilyen számlák esetleges befagyasztására vonatkozó információk a nyilvánosság számára is hozzáférhetők a Szlovén Köztársaság közhiteles nyilvántartásokat vezető és kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó hivatalának weboldalán (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve).

3.3 Meddig érvényesek ezek az intézkedések?

A bíróság által hozott, *előzetes végzést tartalmazó határozatnak tartalmaznia kell többek között* a biztosított követelés összegét kamatokkal és költségekkel együtt, az elrendelt biztosítékokat **és a bíróság által engedélyezett időtartamot**, mely esetben az előzetes végzésben megjelölt időtartam a *végrehajtás feltételeinek teljesülésétől számított legfeljebb 15 nap*.

Az *ideiglenes végzés* érvényességi idejét a törvény nem szabályozza; azt az ideiglenes végzést kibocsátó bíróság határozza meg. Ha a végzést kereset benyújtása vagy más eljárás megindítása előtt bocsátják ki, vagy ha a végzést még fel nem merült követelés biztosítása céljából bocsátják ki, a bíróság a jogosulttal szemben határidőt állapít meg, amelyen belül eljárást kell indítania, vagy keresetet kell benyújtania. Ha a jogosult e határidőn belül nem nyújt be keresetet vagy nem indít eljárást, a bíróság az eljárást félbeszakítja. Az ideiglenes végzés azon napot követően is érvényben maradhat, amelyen a végzést tartalmazó bírósági határozatot közzétették.

4 Van-e lehetőség az intézkedés elleni fellebbezésre?

A kötelezett az előzetes vagy ideiglenes végzést kibocsátó határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül kifogást nyújthat be a határozat ellen. Ezt az előzetes vagy ideiglenes végzést tartalmazó határozatot kibocsátó bíróságon kell megtennie; a kifogásról is ugyanez a bíróság határoz.

A kötelezett vagy a jogosult a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül fellebbezéssel élhet a határozatot kibocsátó bíróságnál a kifogás tárgyában hozott bírósági határozat ellen, valamint az ideiglenes végzés kibocsátására irányuló kérelmet elutasító határozat ellen. A fellebbezésről másodfokú bíróság dönt. A kifogás és a fellebbezés általában nem függeszti fel az eljárást.

Kapcsolódó hivatkozások

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.ajpes.si/>

Utolsó frissítés: 09/01/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.